

عنوان مقاله:

سبک شناسی گفتمان داستان کوتاه «دهلیز» از منظر فرانتش های «اندیشگانی» و «متنی» بر اساس دستور نقش گرای نظام مند هلیدی

محل انتشار:

پژوهش های زبانی، دوره 12، شماره 1 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسندگان:

رضا قنبری عبدالملکی - استادیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه دامغان، دامغان، ایران.

آیلین فیروزیان پوراصفهانی - استادیار زبان شناسی همگانی دانشگاه دامغان، دامغان، ایران.

خلاصه مقاله:

پژوهش حاضر با هدف تحلیل سبک گفتمان داستان «دهلیز» اثر هوشنگ گلشیری، کاربرد زبان را در این متن بر مبنای دستور نقش گرای نظام مند مورد مطالعه قرار داده است. پرسش اصلی در این جستار، آن است که عناصر زبانی داستان در باز نمود واقعیت های سیاسی و اجتماعی عصر تا چه حد موفق بوده اند؟ نگارندگان برای دستیابی به پاسخ این پرسش، متن داستان را با توجه به فرانتش های مطرح در نظریه هلیدی مورد بررسی قرار داده تا نشان دهند که تصاویر ذهنی گلشیری از واقعیت چگونه در زبان نوشته او رمزگذاری شده اند. در داستان مورد بحث، ۲۳۹ فرایند فعلی مشاهده شد که نگارندگان همه آن ها را بر اساس الگوی تحلیل دستور نقش گرا مورد بررسی قرار دادند، اما به دلیل محدودیت حجم مقاله، صرفا به ذکر چند نمونه شاخص از هر فرایند اکتفا شد. روش این پژوهش، توصیفی-تحلیلی است. بدین نحو که در ابتدا همه افعال موجود در متن استخراج و بسامد فرایندهای به کاررفته در آن ها مشخص گردید؛ سپس مطابق روش هلیدی به گروه بندی و تحلیل آن ها پرداخته شد. در میان فرانتش های سه گانه، تمرکز مقاله حاضر بر فرانتش های اندیشگانی و متنی است. یافته های پژوهش بیان گر کاربست بیشتر فرایندهای مادی، رفتاری و رابطه ای و بسامد کمتر فرایندهای وجودی، ذهنی و کلامی است. فرکانس بالای فرایند مادی در داستان، مناسبت آن را با بافت تاریخی جامعه عصر گلشیری منعکس می سازد که هم زمان بوده است با رشد تفکر سرمایه داری و توسعه صنعت در ایران. همچنین این فرایند نشان می دهد که نویسنده در گفتمان خود در پی ملموس نشان دادن نگرش نسبت به اوضاع سیاسی جامعه است. در مقایسه با فرایند مادی، فرایندهای ذهنی از بسامدی کمتر برخوردارند که حاکی از آن است که نویسنده احساسات و ویژگی های ذهنی خود و مشارکین گفتمان را کمتر وارد داستان نموده است. کاربرد فراوان وجه اخباری و افعال ماضی عواملی هستند که باعث پیدایش میزان قطعیت بالایی در گفتمان شده اند.

کلمات کلیدی:

هلیدی، گلشیری، دهلیز، فرانتش اندیشگانی، نظام گذاری

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1377207>

